

23-05-2024

**Uchwała Komisji habilitacyjnej z dnia 10 kwietnia 2024 roku
powołanej w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego
w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie nauk o sztuce
wszczętym na wniosek dr Diany Wasilewskiej**

§1

Komisja habilitacyjna, powołana przez Radę Naukową Dyscypliny Nauk o Sztuce Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu uchwałą nr RND NoS 42/2023 z dnia 18 lipca 2023, działając na podstawie art. 221 ust. 10 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478) z późniejszymi zmianami, po zapoznaniu się z recenzjami i dokumentacją wniosku, stwierdza że aktywność naukowa oraz osiągnięcia naukowe nie stanowią istotnego wkładu w rozwój dyscypliny nauk o sztuce i wyraża negatywną opinię w sprawie nadania dr. Dianie Wasilewskiej stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie nauk o sztuce, nie uznając spełnienia przesłanek warunkujących nadanie stopnia doktora habilitowanego, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt 1-3 wskazanej ustawy.

Załącznik nr 1 do niniejszej uchwały zawierający uzasadnienie stanowi jej integralną część.

§2

Na niniejszą uchwałę nie przysługuje zażalenie. Uchwała wchodzi w życie z dniem jej podjęcia.

Podpisy

Przewodnicząca prof. dr hab. Małgorzata Omilanowska-Kiljańczyk (UG/ISPAN) .....

Recenzentka prof. dr hab. Anna Markowska (UWr).....

Recenzentka prof. dr hab. Marta Smolińska (UAP).....

Recenzent prof. dr hab. Andrzej Pieńkos (UW).....

7
Recenzent dr hab. prof. UG Jacek Friedrich (UG)..... *Jacek Friedrich*

Członek Komisji dr hab. prof. UAM Mariusz Bryl (UAM)..... *Mariusz Bryl*

Sekretarz Komisji dr hab. prof. UAM Michał Haake (UAM)..... *Michał Haake*

DZIEKAN
Wydziału Nauk o Sztuce

prof. UAM dr hab. Michał Mencfel

**Uzasadnienie do uchwały Komisji habilitacyjnej z dnia 10 kwietnia 2024 roku
powołanej w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego
w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie nauk o sztuce
wszczętym na wniosek dr Diany Wasilewskiej**

Komisja habilitacyjna po zapoznaniu się z dorobkiem dr Diany Wasilewskiej uznała, że wypełniła ona formalne wymogi ustawowe do ubiegania się o stopień doktora habilitowanego, a więc legitymuje się stopniem doktora i przedstawiła pod ocenę monografię naukową wydaną przez wydawnictwo ujęte w wykazie MEiN.

Dr Wasilewska jest absolwentką kilku kierunków studiów. W 2003 roku ukończyła studia z historii sztuki uzyskując stopień magistra w Katedrze Historii Sztuki i Kultury Wydziału Nauk Humanistycznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu broniąc dyplom uzyskany na podstawie pracy *Krytyka artystyczna Stanisława Lacka*, napisanej pod kierunkiem prof. Krzysztofa Pomiana. Stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie historii sztuki uzyskała na Wydziale Historycznym Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza na podstawie pracy *W stronę nowoczesności. Przemiany świadomości estetycznej i językowej w polskiej krytyce artystycznej w latach 1917-1930*, napisanej pod kierunkiem prof. Tadeusza Żuchowskiego.

Poza tym uzyskała kwalifikacje także w zakresie literaturoznawstwa i historii. W 2004 roku uzyskała stopień magistra w dyscyplinie nauki o literaturze na kierunku filologia polska w Instytucie Literaturoznawstwa na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. W 2012 r. uzyskała stopień magistra w dyscyplinie historia na kierunku judaistyka, który uzyskała w Instytucie Judaistyki Wydziału Historycznego Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie broniąc pracę pt. *Polowanie na czarownice. Antysemityzm w kulturze II Rzeczypospolitej*. W l. 2009-2015 pracowała jako adiunkt w Instytucie Polonistyki i Kulturoznawstwa Uniwersytetu Szczecińskiego, a od 2015 r. pracuje jako adiunkt na Wydziale Sztuki, Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie.

Jako swoje główne osiągnięcie naukowe wskazała książkę *Mieczysław Treter – estetyk i krytyk sztuki oraz „szara eminencja” międzywojennego życia artystycznego w Polsce*, Kraków 2019 oraz redagowaną przez siebie antologię tekstów: *Mieczysław Treter, Wybór pism*

estetycznych i krytycznych, Kraków 2019. W swoich badaniach naukowych skupia się na problematyce krytyki artystycznej, przede wszystkim okresu Młodej Polski i II Rzeczypospolitej.

Kandydatka wykazała w sumie dwie monografie, 16 rozdziałów w monografiach (w tym jeden po angielsku opublikowany w Polsce), 17 artykułów w czasopismach naukowych (w tym jeden po angielsku w czasopiśmie polskim i jeden po angielsku w czasopiśmie zagranicznym) z czego część w renomowanych czasopismach polskich takich jak „Biuletyn Historii Sztuki”, „Quart” czy „Ikonothea”, a ponadto redakcję trzech 3 tomów (dwóch antologii i monografii wieloautorskiej). Wzięła udział w 21 konferencjach (w tym dwóch poza granicami Polski) i uczestniczyła w trzech ogólnopolskich grantach. Jest redaktorką naczelną czasopisma „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia de Arte et Educatione”. Prowadzi działalność dydaktyczną i popularyzatorską, zajmuje się też krytyką sztuki.

Rozprawę i dorobek Kandydatki oceniło czworo recenzentów powołanych uchwałą Rady Dyscypliny Nauk o Sztuce UAM z dnia 18 lipca 2023 r. Wszystkie cztery recenzje spełniają ustawowe, formalne i merytoryczne wymagania stawiane tego rodzaju dokumentom. Trzy z recenzji (autorstwa prof. prof. Anny Markowskiej, Marty Smolińskiej i Andrzeja Pieńkosa) zakończone zostały konkluzją pozytywną, a jedna (dr hab. Jacka Friedricha) negatywną.

Recenzentka prof. dr hab. Anna Markowska (Uniwersytet Wrocławski) oceniła dorobek Kandydatki jednoznacznie pozytywnie podkreślając jej dojrzałość badawczą, znakomity warsztat, rzetelność i szacunek do źródeł. Monografię o Treterze uznała za pracę pionierską charakteryzującą się znakomitą jakością badawczą i szczegółowo omówiła ustalenia badaczki. Przeanalizowała także inne publikacje Kandydatki zwracając uwagę na ich istotne znaczenie dla historii sztuki i wykorzystanie kompetencji nie tylko historyczno-artystycznych, ale i filologicznych. Zwróciła uwagę na niskie umiędzynarodowienie dorobku, ale podkreśliła inne osiągnięcia Kandydatki w zakresie dydaktyki, popularyzacji i pozyskiwania grantów.

Prof. dr hab. Marta Smolińska (Uniwersytet Artystyczny im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu) uznała dorobek Kandydatki za spójny i konsekwentny i poszerzający dotychczasowy stan badań. Główne osiągnięcie Kandydatki uznała za ważne wypełnienie luki badawczej w obrazie życia artystycznego i krytyki artystycznej dwudziestolecia międzywojennego. Szczegółowo przeanalizowała książkę zwracając uwagę na jej liczne zalety, ale sformułowała też uwagi krytyczne dotyczące przyjętych założeń metodologicznych

ograniczonych do perspektywy historycznej. Niemniej uznała książkę za „znaczny wkład w rozwój nauk o sztuce”. Doceniła też pozostały dorobek naukowy i dydaktyczny Kandydatki.

Prof. Andrzej Pieńkos (Uniwersytet Warszawski) w swojej także pozytywnej recenzji, do monografii poświęconej Treterowi odniósł się krytycznie, zwracając uwagę na to, że nie ma w niej ani „przełomowej koncepcji metodologicznej, ani oryginalnych konceptów interpretacyjnych”. Z uznaniem odniósł się do rozległości przeprowadzonych przez Kandydatkę kwerend i jej dociekliwości, wysoko ocenił wszechstronne ukazanie dorobku Tretera, ale skrytykował brak omówienia aktywności tego bohatera jako historyka sztuki. Zwrócił uwagę na brak aparatu naukowego i krytyki źródeł w redagowanej przez Kandydatkę antologii tekstów Tretera. Skonkludował, że dwutomowe dzieło (monografia + antologia) ocenia pod wieloma względami wysoko, ale jego wątpliwości budzi kwestia – czy można „je traktować jako spełniające oczekiwania wobec habilitacji”. Dopiero pozytywna ocena pozostałych składowych jej dorobku – przede wszystkim artykułów poświęcony antysemityzmowi w krytyce artystycznej – pozwoliła mu na sformułowanie pozytywnej oceny końcowej.

Autor recenzji zakończonej negatywną konkluzją, dr hab. prof. UG Jacek Friedrich, w swych ocenach był odmiennego zdania. Oceniał wprawdzie, że dorobek Kandydatki zasługuje na uznanie, choć charakteryzuje się jednostronnością podejmowanej problematyki i słabym umiędzynarodowieniem wyników. Uznał jednak, że skoro dorobek ten, „nie jest bogaty i różnorodny na płaszczyźnie tematycznej, powinno to zostać zrekompensowane poważnym i różnorodnym ujęciem naukowym”, a tak nie jest.

Jego licząca 50 stron recenzja zawiera wprawdzie pozytywne sformułowania ocenne: „mamy do czynienia z pracą potrzebną, przydatną, a nawet poniekąd wartościową”. Jednak w istocie recenzja ta ma charakter druzgocący i oparta została na gruntownej i wszechstronnej analizie poddanej ocenie monografii, a oceny zostały wyczerpująco uzasadnione i poparte przykładami. Zauważył przede wszystkim, że „Habilitantka nie stara się osadzić własnych rozważań na fundamencie rozleglejszej refleksji współczesnej historii sztuki, czy szerzej – współczesnej humanistyki”. Zwrócił uwagę na fakt, że wprawdzie we wstępie wskazuje ona na swoje „metodologiczne inspiracje”, ale w treści rozprawy inspiracje te nie dają się uchwycić. Jednocześnie zaś daje się odczuć brak odwołań do istotnych dla rozważań nad Treterem pism autorów mu współczesnych, jak np. Lionello Venturi.

Zarzucił Autorce powierzchowność, a czasem naiwność sądów, brak rzetelności i przejrzystości, „brak należytego rozeznania zarówno w zjawiskach artystycznych międzywojnia, jak i w dotyczącej owych zjawisk literaturze naukowej”. Zarzucił też Autorce

brak metodologicznej dyscypliny. Wytknął nieznamość niektórych zespołów archiwalnych, o których istnieniu wiadomo z opracowań innych autorów. Wypomniął Autorce także nieumiejętność interpretacji i brak zrozumienia kontekstów politycznych, wykazując to na przykładzie omówienia wystawy sztuki polskiej w 1935 r. w Berlinie, w którym Autorka w ogóle nie dostrzegła aspektu politycznego i propagandowego skupiając się jedynie na artystycznym. Skrytykował też fakt, że prezentując temat recepcji wystaw organizowanych za granicą z udziałem Tretera, powołuje się jedynie na recenzje omówione w prasie polskiej, a przede wszystkim w pismach samego Tretera, nie podejmując własnej kwerendy. Zarzucił ponadto Autorce, że „kroczy po śladach swych poprzedników, nie rozliczając się z tego w należyty sposób” i podał liczne tego przykłady nie skwitowane należycie odpowiednimi przypisami.

Prof. Friedrich wskazał na mnóstwo istotnych uchybień warsztatowych, takich jak np. skrótowo i wybiórczo potraktowane omówienie stanu badań, brak wskazania numerów stron w obszernych opracowaniach książkowych przywoływanych w przypisach, częste pomijanie imion przywoływanych postaci (i jednoczesny brak tych postaci w indeksie) co znacznie utrudnia ich identyfikację, brak przypisów przy przywoływaniu konkretnych powiązań piśmiennictwa Tretera z poglądami innych autorów, a nawet przy cytatach opatrzonych cudzysłowem. Autorka często nie sięgała po oryginalne teksty, a wykorzystywała je z drugiej ręki, co prowadziło do kolejnych pomyłek – przeinaczeń intencji piszących i błędów w zapisach bibliograficznych. Wytknął oczywiste omyłki, jak choćby uznanie Strzygowskiego za badacza polskiego, przypisanie znanych cytatów innym autorom, niesygnalizowanie błędów cytowanych autorów. Zarzucił wreszcie „budowanie pozorów naukowej erudycji bez głębszej znajomości przywoływanych opracowań”, a nawet przeinaczanie przekazu (np. o Oldze Boznańskiej Diego Valeri pisał, że we Włoszech jest „niemal zupełnie nieznana”, a Autorka powołując się na tę publikację uznała, że artystka była „uznana we Włoszech”)

Recenzent podkreślił, że książka została zasadniczo dobrze napisana, ale niestety równocześnie roi się w niej od uchybień leksykalnych, fleksyjnych, składniowych czy wręcz ortograficznych. Zauważył też, że książkę charakteryzuje nieład panujący w użyciu skrótów bibliograficznych w przypisach, dalece niekompletna i pełna błędów bibliografia i indeks. Krytyczną ocenę prof. Friedrich poparł wieloma dziesiątkami przykładów. Swą opinię podsumował następująco: „W całej książce obok podniesionych przed chwilą: braku zmysłu interpretacyjnego oraz braku elementarnych umiejętności warsztatowych ujawnia się także brak fundamentu solidnej wiedzy, bibliograficznej erudycji, rzetelnej roboty archiwalnej i ogólnie – panowania nad omawianą materią”.

Prof. Friedrich krytycznie odniósł się również do przygotowanej przez Kandydatkę antologii uznając, że „nie ma ona walorów edycji naukowej, a już z całą pewnością trudno w niej dostrzec wybitne osiągnięcie naukowe stanowiące, zgodnie z wymogami ustawowymi, znaczny wkład w rozwój dyscypliny”.

Krytyczny stosunek do dorobku Kandydatki – i w konsekwencji negatywną opinię – sformułowali też dwaj członkowie komisji – profesorowie UAM: dr hab. Michał Haake i dr hab. Mariusz Bryl.

Członek Komisji prof. Mariusz Bryl podzielił zasadnicze zastrzeżenia prof. Jacka Friedricha, ale skupił się na szczegółowej analizie drugiego członu zgłoszonego przez Kandydatkę osiągnięcia naukowego – antologii tekstów Tretera. Dowodnie wykazał, że sporządzona została z pogwałceniem wszelkich zasad obowiązujących redaktorów tego rodzaju publikacji źródłowych. Nie tylko, że jest pozbawiona aparatu krytycznego i naukowego, ale cechują ją nader liczne błędy, zmieniające sensy i intencje autora, a przede wszystkim „narusza integralność źródła”. Błędy te to: nie zaznaczone odpowiednio pominięcia znaków interpunkcyjnych, podkreśleń (kursywy, wytłuszczeń, rozstrzeleń), słów, fragmentów zdań, przypisów, całych zdań, akapitów, czasami kilku, czy całych rozdziałów (!), zastępowanie fragmentów tekstów Tretera autorskimi parafrazami, modyfikacjami i skrótami, a nawet dodawanie zdań własnych. W efekcie nawet z pozoru drobne korekty tekstu źródłowego doprowadzają do zmiany sensu całego przekazu bądź czynią go nieczytelnym, czy niejasnym. Usunięcia fragmentów, w których Treter cytuje innych autorów prowadzi zaś do zatarcia źródeł i inspiracji jego przemyśleń. Autorka ten system kasowania fragmentów, skracania bez zaznaczenia i modyfikowania zastosowała niestety także do nigdy niepublikowanych tekstów Tretera, zachowanych jedynie w maszynopisie. Co gorsza, prof. Bryl udowodnił, że owo konsekwentne skracanie objęło np. wszystkie fragmenty, w których wymieniany był przez Tretera Christian von Ehrenfels, i jego piśmiennictwo, na którym Treter oparł się formułując „teorię dzieła sztuki jako układu spoistego”. W konsekwencji, gdy mowa o teorii układu spoistego w monografii o Treterze, nazwisko Ehrenfelsa w ogóle się nie pojawia, a w stosownym przypisie pojawia się całkowicie niezasadne odesłanie do Władysława Witwickiego. Negatywna konkluzja opinii sformułowana przez prof. Mariusza Bryla została więc mocno uzasadniona.

Sekretarz Komisji prof. Michał Haake w swej opinii w całości przychylił się do argumentów krytycznych sformułowanych zarówno przez prof. Andrzeja Pieńkosa jak i prof. Jacka Friedricha. Podzielił ich pogląd, że w książce brak przełomowej koncepcji metodologicznej czy oryginalnych konceptów interpretacyjnych, podkreślił powierzchowność

refleksji Habilitantki, opisowość i brak uwzględnienia kontekstu historyczno-społecznego. Posłużył się przy tym przykładem, skupiając się na fragmencie książki poświęconym stosunkowi Tretera do twórczości Matejki, w którym Autorka kompletnie zignorowała kontekst fundamentalnego sporu pomiędzy Stanisławem Tarnowskim a Stanisławem Witkiewiczem.

Przewodnicząca prof. dr hab. Małgorzata Omilanowska-Kiljańczyk po zapoznaniu się z dorobkiem Habilitantki, wszystkimi recenzjami i opiniami, a przede wszystkim argumentacją przedstawioną przez prof. prof. Jacka Friedricha, Mariusza Bryla i Michała Haakego, w pełni podzieliła krytyczną ocenę dorobku naukowego dr Diany Wasilewskiej i uznała, że w jej opinii przedstawione pod ocenę osiągnięcia Habilitantki nie spełniają wymogu ustawowego zawartego w Art. 219, pkt 1, podpkt 2, a więc nie stanowią znacznego wkładu w rozwój dyscypliny nauk o sztuce.

Publiczne kolokwium przeprowadzone w dniu 10 kwietnia 2024 r. nie rozwiązało powstałych w toku recenzowania i opiniowania dorobku Kandydatki wątpliwości. Jedynie odpowiedź na pytanie prof. Anny Markowskiej uznana została za wyczerpującą, pozostałe pytania recenzentów, pomimo długich i erudycyjnych odpowiedzi Kandydatki, doczekały się jedynie połowicznych, czy wręcz wymijających odpowiedzi, natomiast pytania oparte na zarzutach sformułowanych przez prof. Mariusza Bryla w ogóle nie doczekały się odpowiedzi, czy choćby zajęcia stanowiska.

W toku dyskusji podjętej na posiedzeniu komisji, po wymianie poglądów na temat kwestii szczegółowych, wszyscy członkowie uznali siłę argumentów i uzasadnienia sformułowane przez prof. prof. Jacka Friedricha, Mariusza Bryla i Michała Haakego. Zalety dorobku dr Diany Wasilewskiej podniesione przez recenzentki zostały niestety mocno przyćmione przez wady wytknięte w opiniach krytycznych. Liczne, rażące błędy metodologiczne i warsztatowe, nieuwzględnienie kontekstów historycznych, społecznych i politycznych prowadzące do formułowania powierzchownych wniosków i naiwnych sądów oraz skrajne niechlujstwo i lekceważenie reguł sporządzania przypisów, bibliografii, a przede wszystkim antologii (w której redaktorka temu dopuściła się manipulacji w odniesieniu do tekstów źródłowych), nie pozwalają uznać dorobku Habilitantki, a przede wszystkim wskazanych przez nią jako najważniejszych publikacji, za znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauk o sztuce, a tym samym nie pozwalają też dopuścić Kandydatki do takich uprawnień, jak opieka promotorska czy recenzowanie prac naukowych w awansach kadry naukowej ubiegającej się o stopnie doktora i doktora habilitowanego.

Negatywne stanowisko członków komisji do wniosku Kandydatki znalazło potwierdzenie w jednogłośnie podjętej uchwale o odmowie poparcia jej starań o uzyskanie stopnia doktora habilitowanego.

Podpisy

Przewodnicząca prof. dr hab. Małgorzata Omilanowska-Kiljańczyk (UG/ISPAN).....

Recenzentka prof. dr hab. Anna Markowska (UWr).....

Recenzentka prof. dr hab. Marta Smolińska (UAP).....

Recenzent prof. dr hab. Andrzej Pieńkos (UW).....

Recenzent dr hab. prof. UG Jacek Friedrich (UG).....

Członek Komisji dr hab. prof. UAM Mariusz Bryl (UAM).....

Sekretarz Komisji dr hab. prof. UAM Michał Haake (UAM).....

DZIEKAN
Wydziału Nauk o Sztuce
prof. UAM dr hab. Michał Mencfel